

Bouw Holocaust-monument stilgelegd

Achtergrond - 27 oktober 2003

(27 oktober 2003) De raad van toezicht van de 'Stiftung Berliner Denkmal für die ermordeten Juden Europas' heeft na een heftige controverse besloten de bouw van het monument stil te leggen. Reden: de firma Degussa, leverancier van de anti-graffiticoating voor de 2700 betonnen platen die samen het monument vormen, was tijdens de Tweede Wereldoorlog de moedermaatschappij van Degesch. Degesch produceerde en leverde het gifgas Zyklon B aan concentratiekampen, die het gebruikten om de joden om te brengen. De beslissing werd zaterdag bekend na een artikel in de *Frankfurter Allgemeine Zeitung*.

De huidige bouwstop is de zoveelste hindernis in de totstandkoming van het kolossale monument. De publiciste Lea Rosh nam hiertoe in 1989 het initiatief. Het [Holocaust-monument](#) bestaat uit 2700 betonnen platen op een 19 duizend vierkante meter groot terrein naast de Brandenburger Tor die een golvend meer moeten uitbeelden. Op 8 mei 2005 staat de opening gepland, precies zestig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog. Het is maar de vraag of die datum gehaald wordt. Vanaf het begin heeft het project voor discussie gezorgd. Voorstanders zien in het project een uiting van het moderne Duitsland dat op een verantwoordelijke wijze met zijn verleden weet om te gaan. Tegenstanders vinden dat deze episode uit de geschiedenis niet in een monument - hoe groot ook - weggestopt kan worden. Nadat na jaren van discussiëren eindelijk een ontwerp werd gekozen, heeft de bouw van het 27 miljoen euro kostende project - dat betaald wordt door de staat - inmiddels een jaar vertraging opgelopen vanwege allerlei onregelmatigheden in de aanbesteding.

Aan het besluit om de bouw stop te zetten, zijn heftige discussies voorafgegaan in de raad van toezicht, waarvan Bondsdagpresident Wolfgang Thierse de voorzitter is. Uiteindelijk waren de argumenten van degenen die pleitten voor stopzetting van doorslaggevend belang. Aangezien in de nazi-tijd een groot aantal Duitse bedrijven banden had met het nazi-regime, is de kans dat het Holocaust-monument uitsluitend gebouwd wordt door bedrijven die hiermee niets te maken hebben gehad, vrij klein. Er moesten dus hedendaagse criteria komen voor de participatie van dergelijke bedrijven in de bouw van het monument. "Die Grenze

ist ganz klar Zyklon B". Dit zegt Rosh, die tevens plaatsvervangend voorzitter van de stichting is. Volgens haar is het niet te verantwoorden dat nabestaanden van vergaste joden die voor het monument komen te staan, moeten ervaren dat een bedrijf dat meegebouwd heeft aan het monument, destijds het gif voor de vernietiging van hun familieleden leverde.

Tegenstanders van het besluit wijzen op de manier waarmee Degussa met het bedrijfsverleden is omgegaan. Het chemieconcern uit Düsseldorf nam deel aan het fonds voor schadeloosstelling van voormalige dwangarbeiders en zag ook de deelname aan het Holocaust-monument als nieuwe verzoeningsactie. Zo bood het bedrijf de anti-graffiticoating tegen een lage prijs aan. "Es gab gute Gründe dafür, ein Unternehmen, das sich seiner Geschichte gestellt und sie aufgearbeitet, an der Errichtung des Mahnmals zu beteiligen", zo liet Thierse weten. Het simpele feit dat dit specifieke bedrijf tegelijkertijd stond voor Zyklon B, gaf volgens de stichtingsvoorzitter de doorslag om een verdere samenwerking op te schorten. Hij hoopt overigens dat dit besluit niet ten koste gaat van het (internationale) aanzien dat het bedrijf inmiddels geniet.

Waarom is het verleden van Degussa niet eerder aan het licht gekomen, zo vraagt men zich af. Zeker wanneer het een beladen project als het Holocaust-monument betreft. Rosh verklaart dit met het feit dat er voor de anti-graffiticoating geen openbare aanbestedingsprocedure is geweest. De hoofdaannemer heeft zelfstandig een onderaannemer - Degussa - vanwege diens lage prijskaartje aangenomen. Zelfs de architect van het monument, de Amerikaanse jood Peter Eisenman, betitelde het product van dit bedrijf als beste, goedkoopste en esthetisch meest attractieve. Degussa reageerde afwachtend op het besluit. "Unsere Firma ist von Herrn Thierse schriftlich über die Entscheidung des Kuratoriums informiert worden. Wir werden schriftlich antworten", zo liet een woordvoerder weten.

Frankfurter Allgemeine Zeitung

[Baustopp am Mahnmal für die ermordeten Juden](#)

Die Welt

["Die Grenze ist ganz klar Zyklon B"](#)

Süddeutsche Zeitung

[Bauarbeiten gestoppt](#)

Berliner Zeitung

[Von der Geschichte eingeholt](#)

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/2370/bouw-holocaust-monument-stilgelegd>